

Prodám cukrovku – zn. levně

WILL SELL SUGAR BEET – P. S. CHEAP

Současný stav v sektoru pěstování cukrovky a výroby cukru je velmi neuspokojivý, výsledkem je, že některé cukrovary v EU (jeden z toho, bohužel, v Česku) se již v kampani 2025/2026 nerozjedou, někde se cukrovka na jaře letošního roku již nezaseje – smutný to obrázek nekompetentnosti a nečinnosti Evropské komise a EU jako celku. Nemůžeme být jen negativní, světlo na konci tunelu již vidíme, přichází však 5 minut po 12, bohužel příliš pozdě!

Vize zlepšení trhu s cukrem?

Zázraky pro řepáře a cukrovarníky se nyní nedějí. Zákazník to zaznamenává na poklesu cen cukru, za což je velmi rád. Provovýroba cukrovky a producenti cukru jsou jiného názoru, protože současné ceny za cukr a tomu odpovídající ceny za řepu jsou naprosto neudržitelné a pod hranici rentability. V současné době dokáže na prodeji cukru vydělat snad pouze obchodník, pokud nebude zrovna cukr v akci pod nákupním nákladem, což se ale zase velmi rychle vrací ve větším objemu tržeb, které nechají zákazníci v daném obchodě, jsou to prastaré praktiky, které jsou bohužel reálné. A musíme si je přiznat! Tudiž úvodem lze říci, že stav v sektoru cukrovka – cukr je zatím ještě naprosto tristní a saháme si na dno svých možností. Zlepšení ale musí přijít!

Pokud se trh s cukrem v polovině roku nebo nejdéle na počátku kampaně 2025/2026 nezlomí a nebude možnost doplatků k minimální garantované ceně cukrovky, bude to znamenat obrovský problém pro osev cukrovky 2026, finance nebudou a odvětví začne postupně umírat. Nejen v Česku, ale i v celé EU. Politici si pak budou muset uvědomit, co je strategická surovina, co je proexportní surovina, která drží stát. A také si musí uvědomit, zda je nám bližší MERCOSUR a vývozy automobilového průmyslu zejména z Německa, případně i z Česka do Jižní Ameriky či také pomoc Ukrajině bezcelními dovozy do EU, nebo třeba i ten nebohý unijní sedlák, který žije hladově krky přímo ve své oblasti, ve svém státu, bez šílených dovozů a s minimální uhlíkovou stopou. Obecně je třeba do zemědělství v EU vnést zdravý rozum a starou selskou logiku. Řada rozhodnutí a nařízení jde nyní proti sobě a zemědělství i sektor cukr – cukrovka to nesmírně ubíjí. Třeba pomůže i nová politika a přístup USA směrem k Evropské unii.

Pravidelně dostáváme informace z EU o cenách cukru na unijním trhu, kde jsou tři regiony (Středomořské státy a Balkán, státy staré západní EU a pak státy střední až východní Evropy). Problémem byl od listopadu 2024 extrémně rychlý propad cen bílého cukru na trhu EU, a to z cca 800 €·t⁻¹ na současných 500–550 €·t⁻¹; vize k hranici 600 €·t⁻¹ tu již je. Pro řepu to znamená pokles výkupní ceny z 1 250–1 300 Kč·t⁻¹ při standardní jakosti (při 16% cukernatosti) na zálohové minimální garantované ceny (MGC) v rozmezí 650–700 Kč·t⁻¹, někde pouze

kolem 500–550 Kč·t⁻¹ s tím, že produkční náklad na vypěstování 1 t cukrovky standardní jakosti dle studií a dotazníkového šetření ÚZEI je minimálně 1 000 Kč·t⁻¹. Tyto nabídky MGC byly v podstatě hřebíčkem do rakve objemu řepařství z roku 2024, pro rok 2025 se tak plocha cukrovky v Česku snižuje ze 68 000 ha na odhadovaných 52–54 tis. ha, snížení bude minimálně o 20 %, je to úroveň, které se již dotkne činnost cukrovaru Hrušovany nad Jevišovkou.

Dostali jsme se do začarovaného kruhu a do ekonomické neudržitelnosti pěstování cukrové řepy. Pro rok 2025 to vypadá při kalkulaci MGC na ztrátu z pěstování cukrovky přibližně 300 Kč·t⁻¹ bez započtení VCS plateb na citlivé komodity a ztrátu po 1 ha vypěstované cukrovky okolo 20 000 Kč. Toto podnik udělá jeden rok a další rok už řepu nezaseje a vše se bude dovážet z Brazílie a Ukrajiny? Dotace na citlivé komodity a Národní dotační programy 3.i. a 3.l jsou velmi důležité a nepostradatelné. VCS platby možná zmírní ztrátu z pěstování o 100 Kč·t⁻¹ cukrovky, kombinace dalších dvou dotačních programů reálně o dalších 50–80 Kč·t⁻¹. Ale stále tu bude výsledná ztráta z pěstování 100–150 Kč·t⁻¹ vypěstované řepy a při víceletém průměrném výnosu okolo 75 t·ha⁻¹ (16%) to pak činí minimálně 10 000 Kč·ha⁻¹, což by podniky měly sanovat z rezerv, ale ty bohužel nejsou, došly, období krize trvá v zemědělství už dva roky od roku 2023.

Zajímavé je, že cukrovarnické společnosti ale moc zatím nepočítají se ztrátou a další fiskální rok modelují spíše v zisku, ne třeba mnohasetmilionových nebo miliardových, ale ještě v uspokojivých hodnotách! Dostaneme se do stavu, že na cukru bude profitovat obchod, pravděpodobně alespoň minimální profit bude i v cukrovaru, ale provovýroba bude ztrátová, odnese to pouze zemědělec, ponese celé riziko. Otázkou je, zda je vláda schopna s tím něco dělat a zda MZe je schopno mimořádné pomoci, když peníze chybí napříč všemi sektory.

Až bude řepa a cukr ve stavu, že opravdu surovina pro výrobu cukru nebude (už je to bohužel realitou), až bude cukru nedostatek, pak se teprve začnou hledat řešení. „S křížkem po funuse.“ Pokud se cukrovar uzavře, pravděpodobně se již znovu nespustí a přijdeme tak o jednu z mála zlepšujících plodin v osevním postupu – o cukrovku (královnu polí), bohužel!

Současný negativní stav na trhu s cukrem vydrží pravděpodobně do konce března nebo dubna roku 2025, až bude známa v EU definitivní produkce cukru za kampaň 2024/2025, cukernatosti byly v Evropě velmi nízké, to by mohlo pomoci stabilizovat trh s cukrem (mírně nižší produkce oproti předikcím).

Uzavření cukrovarů Hrušovany a Leopoldsdorf

To je velmi citlivé téma, velmi nás to mrzí, ale v tomto roce by se již neměla zpracovávat řepa v cukrovarech Hrušovany nad Jevišovkou na jižní Moravě a Leopoldsdorf im Marchfeld

Cukrovar v Hrušovanech nad Jevišovkou

u Vídně, v provozu zůstane Opava a Tulln. Právě zde byly nabídky ceny za cukrovku z osevu 2025 „nejděsivější“. Nechci říkat, že „struna se tak dlouho napínala, až...“ nebo, že „odnaučovali jsme kozu tak dlouho žrát, až chcípla“. Ale stav to vystihuje! Nelze pěstovat něco s cílenou 50% ztrátou. Následně se vedení cukrovarnické společnosti rozhodlo samo řepu nekontrahovat. Já osobně to vidím jako využití situace zahraničními vlastníky a pokud nemá vliv a vlastnické právo stát, tak lze jen soukromým subjektům dávat doporučení a rozhodnutí je na nich. Rozhodli, jak rozhodli. Škoda, že v době, kdy už by se stav měl pomalu zlepšovat.

Doporučení lídrů řepářství EU a realita osevu 2025

Musíme si v ČR uvědomit, že jsme pouhou kapkou v moři a trh naším chováním sami neovlivníme, muselo by to být v součinnosti minimálně celé EU. V součinnosti se světem, to už by se kladly moc vysoké cíle. Pokud by nebyla produkce cukru v ČR, vůbec nic by se v EU nestalo, protože 60–70 tis. ha je jen meziroční kolísání ploch u největších producentů cukru v EU, v Německu a ve Francii. Podobně i v Polsku je meziroční výkyv v ploše cukrovky mezi 20–40 tis. ha. Proto udržení produkce řepy v Česku je důležité a mělo by být ve strategickém plánu MZe. K té součinnosti řepářských zemí EU – pro rok 2025 bylo doporučeno lídry řepářství snížit plochu řepy meziročně minimálně o 15–20 % a stabilizovat tím trh. Cukrovku nepřesívat a netvořit nadsmluvní řepu C, která bude téměř bez hodnoty nebo maximálně za cenu 20 €·t⁻¹, když náklady jsou 40 €·t⁻¹. Po predikci osevu 2025 v polovině března vidíme, že Německo (nejsilnější zastávce snížení ploch o 15–20 %) sníží plochu asi jen o 2,5–3 %, Francie nechtěla snížit vůbec, ale nakonec poklesnou o 3–4 %, Polsko sníží o 8–10 % a největší snížení o 1/5 i více je právě ve středovýchodní a středojižní Evropě. Jak říká kolega, v EU jsou sourozenci a sourozenci, my a další státy na východ jsou pro starou EU, bohužel, sourozenci nevlastní. Je mi líto, že jsme nyní za kašpárky, když by řepa mohla být stabilizačním prvkem podniků i v roce 2025. Reálná vize ceny za cukrovku z osevu 2025 by mohla být 800 Kč·t⁻¹ při 16% cukernatosti, možná i výše (prvovýroba v to věřím) a po započtení příplatků by se pak mohla přiblížit k hranici 900 Kč·t⁻¹ při 16% cukernatosti, což už je na hraně udržitelnosti pěstování. Ostatní komodity rostlinné výroby nyní spíše klesají a nedávají dobrý základ pro to, aby se vrátily vynaložené náklady, ale to již je otázka vyšších sfér, spíše pro AK ČR, ZS ČR a MZe.

Závěrem

Budeme si přát, aby se zejména situace na trhu v Evropě ustálila a vrátili jsme se k rozumným cenám za cukr i ostatní komodity. Veškerá marže nesmí zůstat v procesu obchodu a přeprave komodit na úkor prvovýroby! Krizový stav trvá již opravdu dlouho a potřebujeme úrodný rok 2025 v kombinaci s uspokojivými výkupními cenami! Časný osev 2025 snad pomůže...

Jan Křováček, SPC Čech